

Företagarpensioner

– en undersökning om företagares
pensionssituation 2020

Mars 2020

företagarna

SAMMANFATTNING

Den låga lönenivån och det faktum att en del företagare inte tar ut någon lön överhuvudtaget, tillsammans med det oregelbundna uttaget gör att företagare är en särskilt utsatt grupp som riskerar att få låga pensioner. Sammantaget får detta stor påverkan på företagares allmänna pension.

Det är en låg andel av företagare som omfattas av tjänstepension. Delvis beror detta på att de inte känner till vilka möjligheter som finns för att spara i företagsägda pensionsförsäkringar. De som trots allt sparar i sådana försäkringar har ofta något låga avsättningar samtidigt som en del företagare sätter av relativt ansevärd summa. Skillnaderna är alltså mycket stora.

Landets företagare anser sig inte ha särskilt god kunskap om pensionsvillkor för företagare. Hälften anser sig ha dålig eller obefintlig kunskap medan endast en av tio företagare anser sig ha mycket god kunskap. Trots att var femte företagare är oroade eller mycket oroade över sin ekonomiska trygghet vid pensionen, så är två av fem företagare trygga eller mycket trygga gällande den ekonomiska tryggheten vid pensionen. Mest oroade är soloföretagare.

Företagarna föreslår därför följande för att stärka företagares möjlighet till en god pension:

- Höj premiepensionsavsättningen från 2,5 till 5 %
- Stoppa höjning av ålderspensionsavgiften
- Återinför avdragsrätt för privat pensionssparande & ökade informationsinsatser
- Inför halverad inkomstskatt om man fortsätter arbeta (F-skatt) efter 67/69/70 år. (riktåldern)
- Avskaffa träda och karens vid generationsskifte.
- Stoppa premiepensionsutrednings förslag

Om undersökningen

- Utskick till 3 299 deltagare i Företagarnas panel
- Första utskick 5 november 2019; påminnelse 8 och 13 november
- Resultat togs fram 18:e november 2019
- 925 svar (varav 888 slutförda): 28 procent svarsfrekvens
- Även ej slutförda svar ingår i analys (varje svar sparas)
- Urvalet korrigeras så att det liknar den nationella företagarsstrukturen, med hjälp av en modell baserad på SCB:s statistik på antal företagare i Sverige. Konkret görs detta genom att korrigerande vikter räknas fram för olika företagsstorlek (antal anställda), kön, ålder och bransch.

Författaren

Erik Ageberg, näringspolitisk expert,
Företagarna

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning	2
Pensionssystemets historiska utveckling	4
Resultat.....	6
Inkomst bland företagare	6
Företagares pensionssparande	10
Kännedom om pensionssystemet och den egna pensionen	13
Analys.....	16
Slutsatser	18

Företagarna företräder över 60 000 företagare och samhällsbärare och har ca 2 000 förtroendevalda. Vi erbjuder nätverk, kunskap och praktisk hjälp samt driver utvecklingen för ett bättre företagsklimat, så att företagare får rätt förutsättningar för att kunna utveckla sin verksamhet och nå sina mål.

PENSIONSSYSTEMETS HISTORISKA UTVECKLING

Före 1910-talet var den svenska socialförsäkring yttest utvecklad. Ett frivilligt, och svagt, sjukkasystem och en begränsad ersättningsplikt för arbetsgivare vid olycksfall fanns på plats.¹ När idén om en mer allmän och generell socialförsäkring började formas beslutades att pensioner skulle prioriteras före olycksfallsförsäkring och sjukförsäkring. En pensionsförsäkring beslutades av riksdagen 1913.² Den finansierades med inkomstrelaterade egenavgifter – en obligatorisk avgift. Vem som skulle betala dessa avgifter, och därmed omfattas, var däremot inte helt klart. Småföretagare och bönder var inte villiga att betala en skatt i form av arbetsgivaravgifter. Det beslutades att i stort sett alla skulle omfattas av – och därmed betala för – försäkringen. För att systemet snabbt skulle få effekt kompletterades avgiftspensionen med ett skattefinansierat inkomstprövat tillägg.³ Avgiftspensionen var alltså ett fondsystem och tilläggspensionen var ett fördelningssystem. Pensionsförsäkringen reformerades 22 år senare (1935), då beloppen förstärktes och avgifterna sänktes. Grundpensionen som gällde alla byggdes ut och därmed försvagades också försäkringsmässigheten. Detta fortsatte till och med 1946 då en ny lag om folkpensionering antogs i riksdagen med ett enhetsbelopp till alla som fyllt 67 år.⁴ Nivån höjdes och pensionerna skulle finansieras genom skattesystemet. Därmed övergavs premiereservsystemet som den ursprungliga pensionsförsäkringen vilade på.⁵

Folkomröstningen i pensionsfrågan, 1957, gällde ytterligare en omdaning av pensionssystemet. I omröstningen ställdes tre linjer mot varandra. I den första linjen förespråkades en allmän och obligatorisk tjänstepension, i den andra linjen rekommenderades istället en höjd folkpension och frivillig tilläggspension. I den tredje linjen förordades endast tjänstepension genom kollektivavtal. Inget av förslagen fick absolut majoritet, men linje ett fick flest röster varför införandet av allmän tilläggspension (ATP) påbörjades.⁶ Tillsammans med folkpensionen skulle ATP utgöra ca 65 procent av personens tidigare inkomst och finansieras med arbetsgivaravgifter. Tilläggspensionen avgjordes genom pensionsgrundande inkomsterna under de 15 bäst betalda inkomststär.⁷

När riksdagen beslutade att ersätta ATP-systemet med det nya pensionssystemet 1994 hade det föregåtts av tre år av förhandlingar mellan fem, av riksdagens då, sju partier.⁸ Därefter tog genomförandegruppen vid (1994–2006) med uppdraget att implementera överenskommelsen.⁹ Den viktigaste förändringen var att ersätta ATP-systemets förmånsbestämda system till ett avgiftsbaserat system.¹⁰ Genomförandegruppen blev därefter Pensionsgruppens som har till uppgift att värna pensionsöverenskommelsen och att vårda pensionsreformen och dess grundläggande principer. Pensionsöverenskommelsen omfattar hela ålderspensionssystemet: inkomstpension, premiepension och garantipension.

¹ Det brukar anses att den svenska socialförsäkringen börjar med S. A. Hedins riksdagsmotion om ålders- och olycksfallsförsäkring 1884. Mycket lite kom att hända med motionen tills 30 år senare.

² Världens första universella försäkring.

³ Edebalk, Per Gunnar, *Välfärdsstaten träder fram – svensk socialförsäkring 1984–1955*, (1996).

⁴ Prop. 1946:220 (med förslag till lag om folkpensionering, m. m.).

⁵ Ståhlberg, Ann-Charlotte, *Socialförsäkringarna i Sverige*, (2014).

⁶ Det ledde till att Centerpartiet lämnade regeringen.

⁷ Ståhlberg, Ann-Charlotte, *Socialförsäkringarna i Sverige*, (2014).

⁸ Socialdemokraterna, Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna. Miljöpartiet fanns inte representerade i riksdagen vid detta tillfälle men skulle komma att ansluta sig till överenskommelsen.

⁹ Regeringskansliet, "Detta är pensionsöverenskommelsen" (Ds 2009:53).

¹⁰ Ett förmånsbaserat system innebär att ersättningen är bestämd i förväg (de 15 bäst betalda inkomststär) och att avgifterna anpassas efter förmånsnivån.

Fakta: Ålderspensionsavgiften i arbetsgivaravgifterna

Den allmänna löneavgiften är inte en avgift utan en skatt som infördes 1995 för att finansiera Sveriges inträde i EU. Idag finns dock ingen direkt koppling mellan löneavgiften och finansieringen av EU-medlemskapet. Istället används intäkterna från avgiften till helt andra saker än socialförsäkringar och EU.

Den allmänna löneavgiften har nästan dubblat från 6,03 procent 2010 till 11,62 procent 2020. Det innebär att den allmänna löneavgiften är högre än ålderspensionsavgiften. Sammantaget betalar företagen årligen in cirka 190 miljarder kronor i allmän löneavgift. Det är en betydande del av statens 1043 miljarder i intäkter.

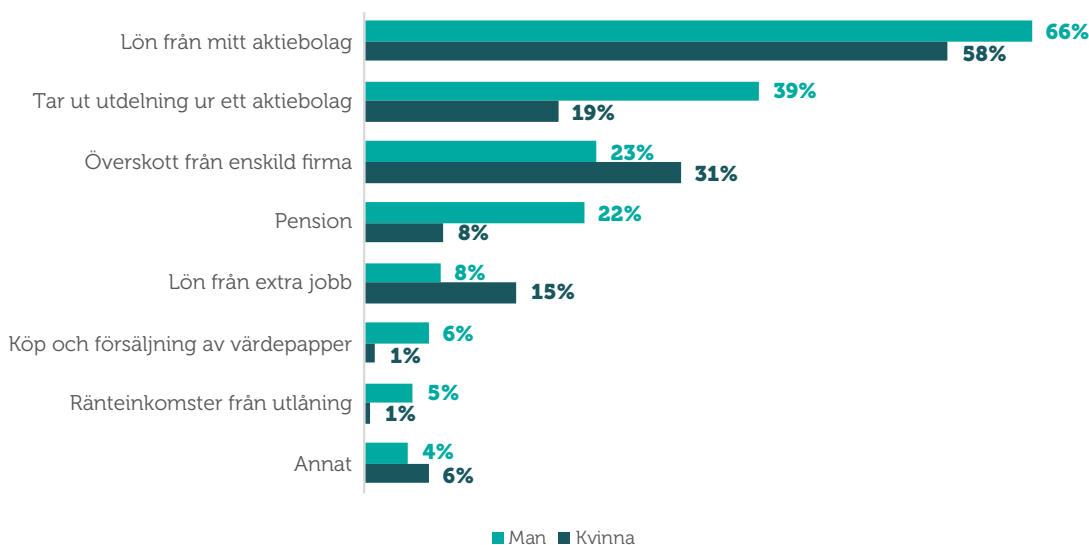
Idag uppgår den totala pensionsavgiften till 17,21 procent. Arbetstagare betalar själv in 7 procent av sin lön och ersättningar till en allmän pensionsavgift. Resterade 10,21 procent betalas in av arbetsgivaren i form av ålderspensionsavgift.

RESULTAT

Inkomst bland företagare

Nästan två av tre företagare (64 procent) i undersökningen tar ut lön från aktiebolag. En fjärdedel (25 procent) tar ut överskott från enskild firma. Män tar ut lön från aktiebolag i högre utsträckning än kvinnor (66 procent respektive 58 procent) medan kvinnor tar ut överskott från enskild firma i högre utsträckning än män (23 procent respektive 31 procent).

Fig. 1: Hur tar du ut inkomst?

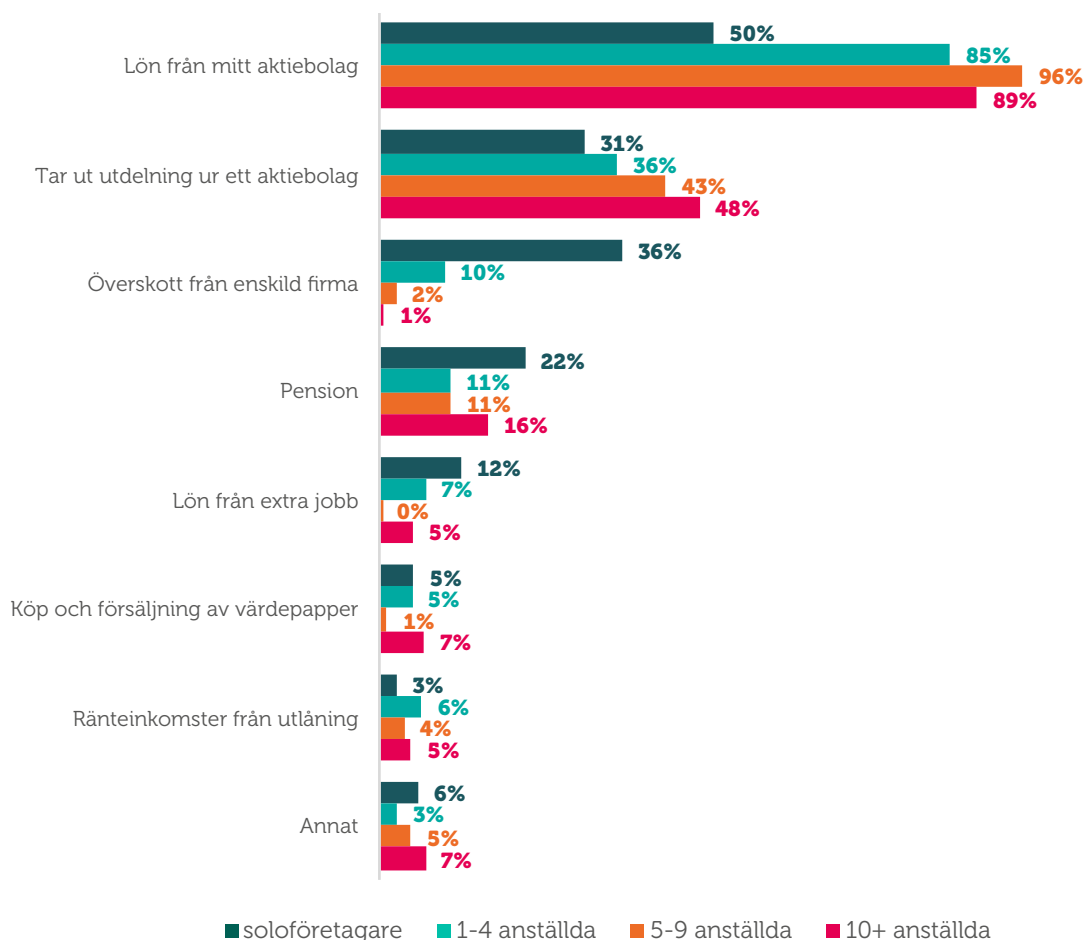
Andelen som tar ut lön från aktiebolag är högre bland de med anställda än soloföretagare. Endast 50 procent av soloföretagarna tar ut lön från företaget. Bland företagare med 1–4 anställda är motsvarande siffra 85 procent, och bland företagare med 5–9 anställda tar hela 96 procent ut lön från företaget.

Bland företagare med aktiebolag uppger 87 procent att de tar ut lön från aktiebolaget. Färre än hälften av företagarna med aktiebolag tar ut utdelning. Bland företagare med enskild firma tar nio av tio (90 procent) ut överskott från enskild firma.

Företagets storlek påverkar också utsträckningen i vilken företagaren tar ut utdelning. Närmre hälften (48 procent) av företagarna med över 10 anställda tar ut utdelning ur företaget. Bland företagare med 5–9 anställda är motsvarande siffra 43 procent och bland företagare med 1–4 anställda tar drygt en tredjedel (36 procent) ut utdelning från aktiebolaget. Bland soloföretagare med aktiebolag tar 31 procent ut utdelning.

Kvinnliga företagare tar i lägre utsträckning ut utdelning än manliga företagare. Knappt var femte företagande kvinna (19 procent) uppger att de tar ut utdelning ur ett aktiebolag. Bland företagande män är motsvarande siffra dubbelt så hög (39 procent).

Fig. 2: Hur tar du ut inkomst?

Företagares möjlighet att ta regelbundna uttag ur sina företag ökar i takt med mognadsgraden av företaget, som i detta fall får representeras av antalet anställda. Bland företagare med över 10 anställda tar i stort sett varje företagare ut en regelbunden månadslön (96 procent). Nio av tio företagare med 5–9 anställda gör det samma (91 procent). De allra minsta arbetsgivarna med 1–4 anställda tar ut mindre regelbundet. Bland soloföretagare tar knappt två av tre företagare ut lön varje månad.

“ Jag tar ut mycket låg lön från företaget. Företagets vinst är bundet i lager. Förhoppningen är att någon gång i framtiden kunna frigöra lite av denna vinst och ta ut som lön.

Citat från fritextsvar i Företagarnas panel

Bland soloföretagare finns en mindre grupp (6 procent) som aldrig eller nästan aldrig tar ut lön. Det kan ha flera förklaringar. Några har helt enkelt för låg omsättning i företaget för att ha råd att ta ut lön. Det kan till exempel bero på att företaget är i ett uppstartsskede. I andra fall kan det vara så att företagaren väljer att endast ta ut utdelning. Många soloföretagare kombinerar sitt företagande med pension. Drygt en av tio soloföretagare (12 procent) tar ut pension.

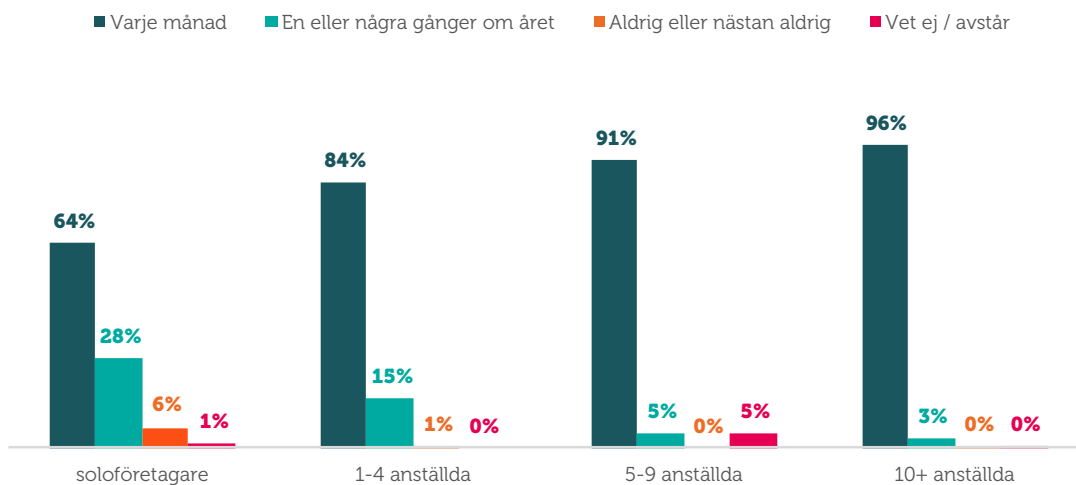
Fakta: Pensionsgrundande inkomst

Den pensionsgrundande inkomsten (PGI) beräknas på löneinkomster. När Skatteverket räknar ut den pensionsgrundande inkomsten görs ett avdrag för den allmänna pensionsavgiften som är 7 procent av inkomsten. Det innebär att du får PGI på 93 procent av din inkomst upp till inkomsttaket. PGI beräknas inte på inkomster som överstiger inkomsttaket på 7,5 inkomstbasbelopp. Det innebär att den högsta pensionsgrundande inkomsten år 2020 är 501 000 kronor eller 41 750 kronor per månad. Inkomsten behöver då vara 538 700 kr per år (44 892 kr/månad).

Eftersom PGI ska beräknas på inkomsten efter avdrag för den allmänna pensionsavgiften innebär det i praktiken att inkomsttaket uppgår till 8,07 inkomstbasbelopp. Egenföretagares PGI beräknas på samma inkomst som inkomstskatten beräknas på, det vill säga resultatet i näringsverksamheten med tillägg för sjukpenning. All ålderspensionsavgift som tas ut på inkomster över 41 750 kronor per månad ingår alltså inte i den pensionsgrundande inkomsten utan är en skatt.

Skillnaderna i regelbundenhet av löneuttag mellan män och kvinnor är små. Drygt tre av fyra (76 procent) företagande kvinnor tar ut lön från aktiebolag eller överskott av enskild firma varje månad. Bland företagande män är motsvarande siffra 72 procent.

Fig. 3: Hur ofta tar du ut lön från ditt företag? (Lön från aktiebolag / överskott från enskild firma)?

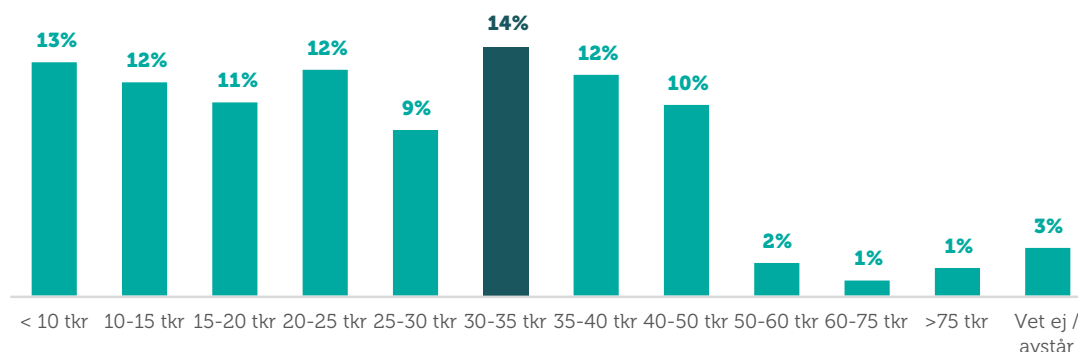

Löneuttaget påverkas av hur det går för företaget. Nästan var fjärde företagande kvinnor (39 procent) uppger att deras löneuttag påverkas mycket av hur det går för företaget medan 30 procent av företagande män uppger det samma.

Drygt var tredje företagare (38 procent) uppger att deras löneuttag påverkas mycket av hur det går för företaget. Bland företagare med enskild firma påverkas hälften (50 procent) av hur det går för företaget. Motsvarande siffra bland företagare med anställda är 24 procent.

Fig. 4: Hur stor är en vanlig lön som du tar ut i företaget?

Medellönen i Sverige 2018 var 34 600 kr i månaden, det senaste året för tillgängliga data. Medellönen bland kvinnor var 32 600 kr och 36 500 kr bland män. Högre chefer inom bank, finans och försäkring hade högst medellön (132 100 kronor per månad före skatt). Lägst medellön hade hemservicepersonal. Deras snittlön var 20 200 kronor per månad före skatt.¹¹ Medianlönen i Sverige 2018 var 30 900 kr i månaden. Bland kvinnor var den 29 900 kr och bland män 32 200 kr i månaden.¹²

Var fjärde företagare (25 procent) har en lön under 15 000 kr i månaden. Över 71 procent av företagarna har en lön under medellönen i Sverige. Endast var femte företagande kvinna (21 procent) har en lön över 35 000 kr i månaden. Bland företagande män har 29 procent en lön över 35 000 kr i månaden.

Företagets storlek påverkar givetvis löneuttaget. Totalt har var fjärde företagare (26 procent) har en lön över 35 000 kr i månaden. Bland företagare med 1–4 anställda har endast var femte företagare (19 procent) en lön över 35 000 kr i månaden. Bland företagare med 5–9 anställda har 42 procent en lön över 35 000 kr. Högst lön har företagare med över 10 anställda. Bland dem har 60 procent en lön över 35 000 kr i månaden.

Företagare med enskild firma har en klart lägre genomsnittlig lön. Endast nio procent har en lön som överstiger 35 000 kr i månaden. Motsvarande siffra bland företagare med aktiebolag är 33 procent.

¹¹ Statistiska Centralbyrån, medellön i Sverige 2018.

¹² Statistiska Centralbyrån, medianlön i Sverige 2018.

Företagares pensionssparande

Den vanligaste sparformen för företagare är privat sparande. Två av tre företagare (67 procent) sparar privat i bank, fonder eller aktier. Nästan lika många (65 procent) uppger att de äger sin bostad och/eller amorterar på bostadslånen som en del i sitt pensionssparande. Drygt var tredje företagare (36 procent) uppger också att de sparar i en privat pensionsförsäkring.

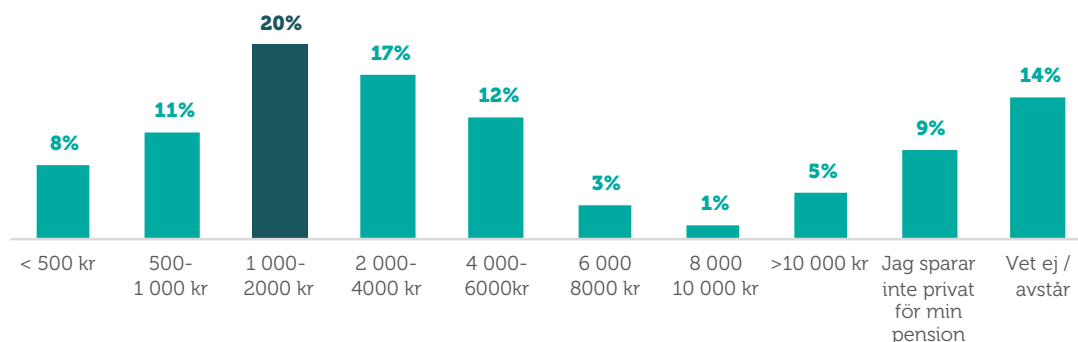
Fig. 5: Vilka former av pensionssparande har du?

Närmre hälften av företagarna (46 procent) uppger att de sparar i en företagsägd pensionsförsäkring. En tredjedel (30 procent) av företagarna uppger att deras sparande sker genom att bygga upp överskott i sina företag. Var fjärde företagare har tjänstepension från annat håll, från en tidigare anställning.

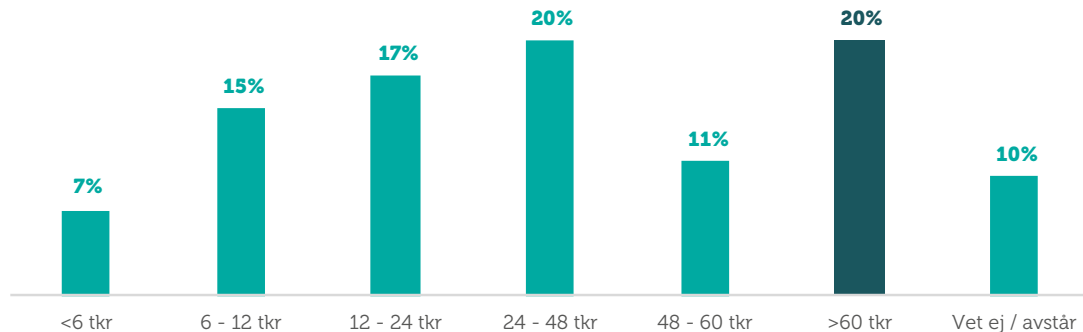
Företagares privata pensionssparande är mycket ojämnt fördelat. Närmre hälften av landets företagare (47 procent) sparar mindre än 1000 kr i månaden privat. Hela nio procent sparar inte alls. Nästan fyra av tio (38 procent) av företagare sparar något, men mindre än 1000 kr i månaden.

Fig. 6: Om du sparar i en privat pensionsförsäkring, om du amorterar bostadslånen, eller om du sparar i bank, fond eller aktier hur mycket sparar du per månad för din pension?

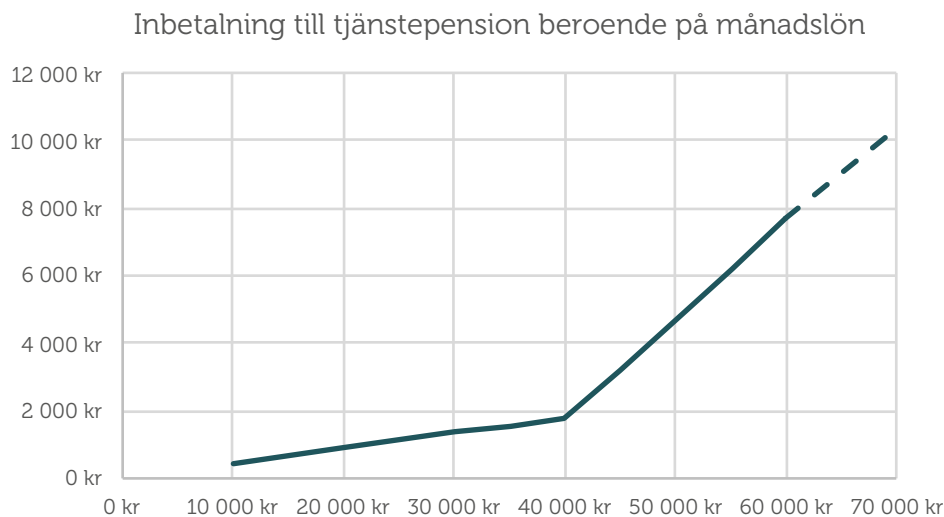
Bland de som sparar i en företagsägd pensionsförsäkring sätter drygt var femte företagare (22 procent) av 1000 kr/månaden eller mindre. Lika stor andel (20 procent) sätter av över 5000 kr i månaden. Nästan hälften (48 procent) av företagen sätter av mellan 1000–5000 kr i månaden.

Fig. 7: Hur stort belopp sätter företaget av till din företagsägda pensionsförsäkring per år? (om det varierar, uppskattar avsättningen ett "normalt" år)

Tjänstepensionen är den del av pensionen som betalas av arbetsgivaren. Premien för tjänstepension är oftast 4,5 procent på lönedelar upp till 7,5 inkomstbasbelopp och 30 procent på lönedelar därutöver. För en lön på 20 000 kr i månaden sätts ca 900 kr av, för en lön på 30 000 kr i månaden sätts ca 1350 kr av i tjänstepension. För en månadslön på 40 000 kr sätts 1800 kr av. Eftersom 30 procent på lönedelar över 41 750 kr sätts av blir utvecklingen av tjänstepensionsinbetalningar markant för de högre lönerna. Vid 50 000 kr i månaden sätts drygt 4700 kr av, vid en månadslön på 55 000 kr sätts drygt 6200 kr av. Ytterligare 1500 kr i månaden sätts av vid en månadslön på 60 000 kr. Ju högre lön desto större del av den totala pensionen kommer från tjänstepensionen. Premien betalas från dess att den anställde fyller 25 år till månaden innan 65 år.¹³

Fig. 8: Tjänstepensionsinbetalningar beroende på lön

Företagare har möjlighet att sätta av upp till 35 procent av lönesumman i en företagsägd pensionsförsäkring med sig själv som förmånstagare. Som förmånstagare betalar förmånstagaren skatt först vid uttag från pensionsförsäkringen. Denna möjlighet känner endast tre av fem företagare (60 procent) till.

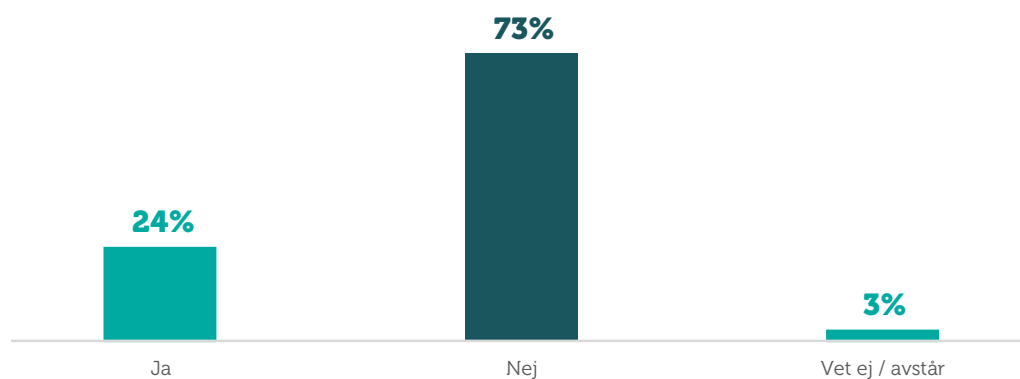
¹³ Finfa.se

Fig. 9: Företagare har möjlighet att sätta av upp till 35 procent av lönesumman i en företagsägd pensionsförsäkring med sig själv som förmånstagare. Som förmånstagare betalar du skatt först vid uttag från pensionsförsäkringen. Är det en möjlighet du känner till?

För företagare finns även en möjlighet att retroaktivt "betala upp" i en företagsägd pensionsförsäkring, där man under vissa villkor får göra inbetalningar för tidigare år till företagsägda pensionsförsäkringen baserat på nuvarande lön. Ännu färre företagare är medvetna om denna möjlighet – 43 procent. Endast en fjärdedel (24 procent) av företagarna som känner till möjligheten om att retroaktivt "betala upp" i en företagsägd pensionsförsäkring har också gjort det.

Fig. 10: Har företaget utnyttjat möjligheten att retroaktivt "betala upp" i en företagsägd pensionsförsäkring?

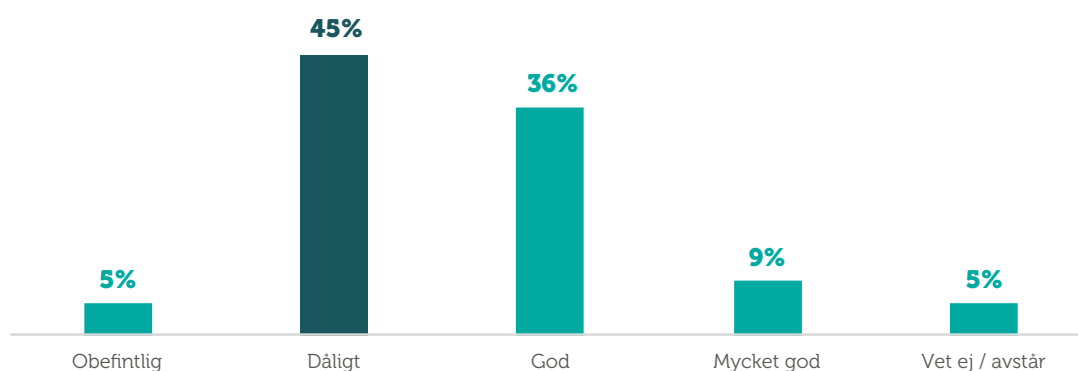

Kännedom om pensionssystemet och den egna pensionen

I en undersökning genomförd av Sifo på uppdrag av Swedbank och Sparbankerna 2019 framgår att många medborgare saknar kunskap om både pensionssystemet och den egna pensionen. Sju av tio uppger att de har liten eller ingen kunskap alls om pensionssystemet och hur det fungerar. Drygt hälften tar del av vad de själva beräknas få i pension, genom exempelvis minpension.se. Enligt undersökning oroar sig var tredje person för sin ekonomi som pensionär.¹⁴

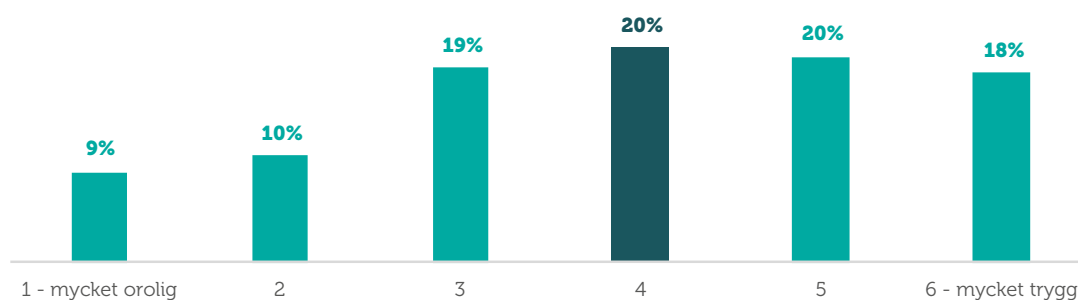
Företagarnas undersökning visar att landets företagare inte heller anser sig ha särskilt god kunskap om de egna pensionsvillkoren. Hälften anser sig ha dålig eller obefintlig kunskap. Endast en av tio företagare anser sig ha mycket god kunskap.

Fig. 11: Hur skulle du bedöma din kunskap om företagares pensionsvillkor?

Det finns en stor spridning bland företagare som känner sig trygga över sin ekonomiska trygghet vid pension och de som känner sig otrygga. Nästan var femte företagare (19 procent) uppger att de är oroade eller mycket oroade över sin ekonomiska trygghet vid pensionen. Samtidigt är 38 procent trygga eller mycket trygga gällande den ekonomiska tryggheten vid pensionen. Föga förvånande är soloföretagare och företagare med 1–4 anställda mer oroade än företagare med fler anställda.

Fig. 12: Hur känner du dig över din ekonomiska trygghet vid pension?

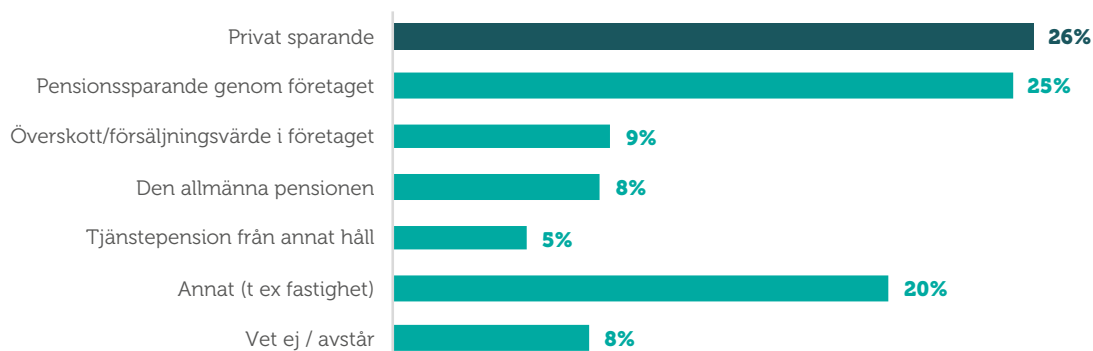

Undersökningen visar också att den allmänna pensionen inte anses vara viktigast för den ekonomiska tryggheten på äldre dagar. Istället tycks det viktigaste vara en kombination mellan privat sparande (26 procent) och pensionssparande genom företaget (25 procent). Var femte företagare anser också att andra tillgångar, tex fastigheter, är viktigast för den ekonomiska tryggheten på äldre dagar.

¹⁴ Swedbank, 2019-02-05.

Fig. 13: Vad skulle du säga är viktigast för din ekonomiska trygghet på äldre dagar?

Närmre var tionde (nio procent) företagare anser att Överskott/försäljningsvärde i företaget är viktigast för den ekonomiska tryggheten på äldre dagar. I rapporten Ägar- och generationsskiften i svenska företag framgår att drygt fyra av tio företagsledare 55 år eller äldre, vilket kan jämföras med andelen 31 procent av Sveriges befolkning som helhet. Sammantaget uppger var fjärde företagare att det är aktuellt med ett ägarskifte inom tio år.¹⁵

Fakta: Pensionsåldern

Sedan den 1 januari 2020 höjdes lägsta ålder för att ta ut allmän pension från 61 till 62 år. De kommande åren kommer denna ålder sannolikt att höjas ytterligare. Det beror på att åldern för när pension tidigast kan tas ut har kopplats till medellivslängdens utveckling, den så kallade riktåldern. Det innebär att i takt med att befolkningen lever längre höjs också åldern för när pension kan tas ut. Det gäller endast den statliga pensionen och inte tjänstepension. Det är troligt att riktåldern kommer vara 67 år vid 2026 vilket skulle ge en ålder på 64 år för när pension tidigast kan tas ut.

En tumregel Pensionsmyndigheten använder sig av är att pensionen ökar med 6 till 11 procent per månad om förmånstagaren går i pension ett år senare.

¹⁵ Företagarna, "Ägar- och generationsskiften i svenska företag" (2017).

ANALYS

Många företagare har relativt goda inkomster från sitt företag. Samtidigt har nästan tre av fyra företagare en lön under medel och medianlönen i Sverige. Var fjärde företagare (25 procent) har en lön under 15 000 kr i månaden. Det är klart lägre inkomster än genomsnittssvensken och det påverkar naturligtvis företagares allmänna pension.

Klart är också att inkomsten skiljer sig mycket mellan företagare. Företagare med enskild firma har en klart lägre genomsnittlig lön. Bland dessa företagare tar tio procent inte ut överskott, dvs lön, från firman alls. Endast nio procent av företagarna med enskild firma har en lön som överstiger 35 000 kr i månaden. Motsvarande siffra bland företagare med aktiebolag är 33 procent.

Soloföretagare är generellt att betrakta som en mer utsatt grupp rörande socialförsäkringssystemet. Endast 50 procent av soloföretagare tar ut lön från företaget. Detta kan jämföras med företagare med 5–9 anställda där 96 procent av tar ut lön från företaget. De tar också ut regelbunden lön. Bland soloföretagare tar knappt två av tre företagare ut lön varje månad.

Den låga lönenivån, där en del inte tar ut någon lön överhuvudtaget, tillsammans med det oregelbundna uttaget gör att företagare är en grupp som riskerar att få låga pensioner. Sammantaget har dessa faktorer stor påverkan på den allmänna pensionen.

Knappt 90 procent av alla anställda omfattas av kollektivavtal och därmed tjänstepension.¹⁶ Ytterligare en del omfattas av tjänstepension utanför kollektivavtalen. Bland företagare är det knappt hälften som sparar i en företagsägd pensionsförsäkring – motsvarande tjänstepension. Detta kan delvis förklaras av att företagare har låg kännedom om möjligheterna till företaget att göra pensionsavsättningar.

Företagare har låg kännedom om såväl möjligheten att sätta av delar av lönesumman i en företagsägd pensionsförsäkring som att "betala upp" för tidigare år till företagsägda pensionsförsäkringen baserat på nuvarande lön. Samtidigt skiljer sig nivåerna på sparande mycket åt. De som trots allt sparar i sådana försäkringar har ofta något låga avsättningar samtidigt som en del företagare sätter av en relativt ansenlig summa. Skillnaderna är mycket stor.

Viktigare än företagsägda pensionslösningar tycks det privata sparandet vara. Två av tre företagare sparar privat i bank, fonder eller aktier och lika många uppger att de äger sin bostad och/eller amorterar på bostadslånen som en del i sitt pensionssparande. Var tredje företagare uppger också att de sparar i en privat pensionsförsäkring. Liksom det företagsägda sparandet är det privata sparandet mycket ojämnt fördelat mellan företagare. Närmre hälften av landets företagare sparar mindre än 1000 kr i månaden privat. Hela nio procent sparar inte alls.

En tredjedel (30 procent) av företagarna uppger att deras sparande sker genom att bygga upp överskott i sina företag. Ett bra nästa steg för att förbättra villkoren för företagares sparande, särskilt i samband med generationsskifte och överlåtelse, vore att ta bort kravet på träda och karenser, eller i alla fall korta denna tid avsevärt.

Att närmre var tionde företagare anser att Överskott/försäljningsvärde i företaget är viktigast för den ekonomiska tryggheten på äldre dagar kan med dagens regelverk utgöra en stor risk vid pensionen. Många företagare överskattar värdet på sina företag. Särskilt komplicerar trädaregelverket möjligheten att hålla företaget lönsamt och högt värderat. Vidare är det svårt att hitta köpare och för eventuella köpare är det en utmaning att finna kapital för ett förvärv.

---

¹⁶ Medlingsinstitutet, Årsrapport (2019).

Ytterligare ett resultat i undersökningen är att landets företag inte anser sig ha särskilt god kunskap om pensionsvillkor för företagare. Hälften anser sig ha dålig eller obefintlig kunskap medan en av tio företagare anser sig ha mycket god kunskap. Var femte företagare är oroad eller mycket oroad över sin ekonomiska trygghet vid pensionen men två av fem är trygga eller mycket trygga över den ekonomiska tryggheten vid pensionen. Mest oroad är soloföretagare.

Många företagare tycks ha insett att den allmänna pensionen inte kommer att räcka till för deras ekonomiska trygghet på äldre dagar. Hälften av företagarna menar att en kombination av privat sparande och pensionssparande genom företaget tycks vara det viktigaste för den ekonomiska tryggheten på äldre dagar.

Fakta: Träda och karensreglerna försvårar sparande i företag

För att en företagare som är delägare i ett fåmansföretag ska kunna sälja sina aktier i företaget till 25 procent skatt krävs att andelarna är okvalificerade. Det innebär att företagaren, eller någon till denne närstående, inte har varit verksam i betydande omfattning i företaget under något av de fem föregående beskattningsåren innan försäljningen. De får inte heller ha varit verksamma i något fåmansföretag som bedrivit samma eller likartad verksamhet. En vanlig lösning är att bolaget läggs i "träda" i fem år inför avyttringen. För att trädan inte ska brytas under femårsperioden, krävs att företagaren (eller någon närstående) inte utför arbetsinsatser som anses ha stor betydelse för vinstgenereringen i trädaföretaget. Hur begreppet "stor betydelse" ska tolkas blir en bedömning i det enskilda fallet. Företagaren kan göra vissa placeringar eller transaktioner av kapitalet, men det får inte handla om några omfattande affärer. Vissa löser det genom att uppdra till någon extern part, till exempel en bank, att utföra så kallad diskretionär förvaltning under femårsperioden.

Tidigare var det inte möjligt för aktierna att bli okvalificerade trots fem års träda, om försäljningen skedde till någon närstående. Detta försvårade naturligtvis avsevärt generationsskiften i familjeföretag. Företagarna och många andra organisationer kritiserade dessa regler. 2019 beslutade riksdagen att ändra reglerna i inkomstskattelagen så att beskattningen likställdes vid försäljning till närstående och externa. (Se skatteutskottets betänkande 2018/19: SkU17.)

Kravet att företagaren inte är aktiv i företaget, eller något företag som bedriver samma eller likartad verksamhet, kvarstår dock. Denna "karens" på fem år är skadlig för välfungerande ägar- och generationsväxlingar i fåmansföretag, då företagaren ofta besitter kunskap, erfarenhet, kontakter med mera, som är av stor vikt för företagets verksamhet. Det är också vanligt att kreditgivare ställer krav att företagaren är fortsatt verksam i företaget inför överlåtelsen. Att kapitalet enbart får förvaltas diskretionärt av en extern aktör under femårsperioden medför likaså att företagarens insikter om investeringsmöjligheter och kapitalförvaltning, som inte sällan bygger på årtionden av erfarenhet från branschen i fråga, inte kommer till nytta.

SLUTSATSER

Många företagare har en god ekonomisk situation inför sin pension. Relativt höga löner resulterar i en maximerad allmän pension. Företagsägda pensionsförsäkringar, eller tjänstepension, tillför ytterligare till denna grupps pension. Tillsammans med att äga sin bostad, eller amortera på bolånen ger denna grupp av företagare en mycket god utgångspunkt.

Samtidigt finns en stor grupp företagare som har betydligt sämre läge inför en framtida pension. Åtminstone var femte företagare har en mycket låg lön, eller i värsta fall ingen lön alls. Den lön som plockas ut är ofta också oregelbunden. Därmed har denna grupp en mycket låg allmän pension. Denna grupp saknar som regel också tjänstepension. Soloföretagare är överrepresenterade i denna grupp med både låg allmän pension och avsaknad av tjänstepension. Sannolikt tillhör denna grupp de som saknar tillräcklig kunskap om pensionssystemet och vilka möjligheter till pensionssparande som finns. Det är alltså inte endast en ekonomisk fråga utan denna mer utsatta grupp har också ett informationsunderskott.

De flesta svenskar har genom decennierna levt i tron om att de blir omhändertagna av staten om de genom sjukdom, arbetslöshet eller ålder får det alltför dåligt ställt. Inga större insatser har gjorts för att förklara att förväntningarna på välfärdsstaten varit för högt ställda. Det orange kuvertet är i detta sammanhang åtminstone ett försök till rimligt ställda förväntningar.

Företagarna anser att medborgarens egenmakt bör stärkas och ansvaret för den egna tryggheten med den. Detta är något som företagare väl känner till. De flesta företagare har i praktiken stått utanför trygghetssystemen trots att de finansierat dem i hög utsträckning.

Företagare, som är välfärdens finansiärer, jobbar redan längre dagar, fler dagar i veckan och längre upp i åldrarna. De tar verkligt ansvar. Inte bara för sin egen försörjning och pension utan för alla de nästan 2 miljoner som jobbar i företag med färre än 50 anställda.

Företagarna föreslår därför:

Återinför avdragsrätt för privat pensionssparande & informationsinsatser

Att öka förståelsen för pensionen bör vara prioriterat. Kunskapen är alltför låg både bland företagare och anställda. Det görs bäst genom att stärka individens ansvar för den egna pensionen, dels genom ökad avsättning till premiepensionen, ett fortsatt valfrietssystem och genom att återinföra avdragsrätten för det privata pensionssparandet. Dessutom bör ökade resurser läggas på informationsinsatser bland alla grupper på arbetsmarken.

Stoppa höjning av ålderspensionsavgiften

Att öka kostnaderna att anställa genom höjd ålderspensionsavgift i arbetsgivaravgifter hämmar konkurrenskraften. Sedan införandet 1995 har löneavgiften nästan åttadubblats, och bara sedan 2010 har den fördubblats, från 6 procent 2010 till 11,62 procent 2020. Det innebär att den allmänna löneavgiften nu är högre än ålderspensionsavgiften. Sammantaget betalar företagen in cirka 190 miljarder kronor i allmän löneavgift årligen.

Inför halverad inkomstskatt om man fortsätter arbeta (F-skatt) efter riktåldern

Den som anställer någon efter 65 års ålder betalar endast ålderspensionsavgiften på 10,21 % och inte hela arbetsgivaravgiften på 31,42 procent. För den som arbetar med F-skatt efter riktåldern bör inkomstskatten halveras eller slopas helt. Det skulle ge incitament att arbeta i eget företag längre upp i åldrarna.

Avskaffa träda och karens vid generationsskifte.

Om en fåmansföretagare vill lämna vidare sitt företag till en närstående, exempelvis barn, och kunna ta ut en försäljningssumma till 25 % skatt¹⁷ måste företagaren dels hålla sig borta från aktivitet i företaget i fem år (karens), dels låta kapitalet i fråga ligga orört i fem år (träda). Detta medför att många fåmansföretag går miste om kompetens och investeringar och att generationsskiften försvåras.

Stoppa företagarfientliga förslag i premiepensionsutredning

Hårdare krav på fonder som finns i dagens fondtorg är välkommet. Men förändringar i systemet bör göras med eftertänksamhet och inte yrvaken bestörtning. I sin iver att begränsa fondmarknaden riskerar regeringen att försämra de mindre och växande företagens möjligheter till finansiering och därmed villkoren för stora delar av Sveriges näringsliv. Förslaget riskerar även att minska svenska pensionssparares demokratiska rättighet att investera i och ta del av den värdetillväxt som sker i just mindre och växande företag.

Att premiepensionsavsättningen höjs från 2,5 till 5 %

När inkomstpensionen haft en avkastning om ca 3 procent per år har fondtorget i genomsnitt haft en avkastning på 7,5 procent. En större del av pensionen bör därför placeras aktivt. Dessutom stärker det medborgarens egenmakt över sin egen pension.

¹⁷ Skattesatsen på utdelningar/reavinsten för andelar i onoterade bolag samt okvalificerade andelar i fåab.

Häng med i debatten
och följ *@foretagarna*
på Twitter, Instragram,
LinkedIn och Facebook!

företagarna

Företagarna Sverige Service AB, Rådmansgatan 40, 106 67 Stockholm
foretagarna.se | info@foretagarna.se | 08 – 406 17 00